1e BEGROTINGSWIJZIGING PROGRAMMABEGROTING 2025-2028

29 oktober 2024

Deze begrotingswijziging is een aanvulling op de programmabegroting 2025-2028 die op 23 oktober 2024 aan de gemeenteraad is aangeboden. Het college constateerde na het delen dat de programmabegroting op een aantal punten aanvulling vraagt[1]. Daarnaast bleek tijdens de bespreking dat diverse teksten opheldering vragen en is er, vanuit de Raad, behoefte aan een totaaloverzicht met ombuigingen. In deze begrotingswijziging zijn de aanpassingen opgenomen en leest u de invloed op het financieel meerjarenperspectief.

Deze begrotingswijziging bestaat uit een aantal onderdelen:

1. Toelichting op omissies primitieve programmabegroting 2025-2028;
2. Een integraal overzicht van de ombuigingen per thema;
3. Opheldering van diverse teksten
4. Invulling van toezeggingen

Toelichting op omissies primitieve programmabegroting 2025-2028;

In de huidige versie van de programmabegroting 2025 zijn per abuis enkele onderdelen niet correct verwerkt. Dit betreft amendement A8 Parkeerbeleid, de onjuiste verwerking op een tweetal ombuigingen en doelen die zijn "weggevallen". U leest een nadere toelichting per onderdeel.

In de kadernota is een ombuiging opgenomen ten hoogte van € 150 K structureel als gevolg van het invoeren van betaald parkeren in de parkeergarage in Dieren. Bij het vaststellen van de kadernota 2025-2028 is amendement A8 aangenomen, waarmee deze ombuiging is komen te vervallen. In het amendement wordt voorgesteld om alternatieve dekking te zoeken in het onderzoek naar een ander parkeerregiem. Zoals verzocht door de raad zal dit worden verkend, deze onderbouwing is echter onvoldoende om nu al financieel te vertalen in een ombuiging van €150 K structureel. Om die reden zijn er nog geen financiële consequenties aan verbonden en is het financieel effect van Amendement A8 vooralsnog € 150 K nadelig.

Na deze constatering is een extra controle uitgevoerd op het verwerken van de andere amendementen. Hier zijn geen nieuwe omissies uit naar voren gekomen.

Daarnaast zijn twee ombuigingen in de kadernota niet juist verwerkt. Dit betreft de budgetten voor de 'Ik buurt mee! Inwonerinitiatieven' (voor 2026 t/m 2028 jaarlijks € 100 K) en de 'Integrale Wijkaanpak' (voor 2028 € 100 K). Met deze begrotingswijziging wordt dit correct in de begroting verwerkt.

Bovendien is een drietal doelen en onderliggende resultaten niet in de programmabegroting opgenomen, dit betreft: *Gespecialiseerde hulp is beschikbaar voor inwoners in de meest kwetsbare situaties* (Prg.1 | thema Sociale basis), *We zorgen voor een sluitende aanpak op het gebied van zorg en veiligheid* (Prg. 3| Integrale veiligheid) en *We blijven onze informatiepositie verbeteren, zodat we beschikken over een actueel ondermijningsbeeld* (Prg. 3 | Integrale veiligheid).

Per abuis zijn deze drie doelen in onze P&C applicatie niet als "bestuurlijk" aangemerkt, waardoor ze niet in de programmabegroting terugkomen. Binnen onze inrichting is deze optie aanwezig, zodat we ook niet-bestuurlijke doelen (bijvoorbeeld organisatieopgaven) kunnen opnemen in onze P&C applicatie en hier intern op kunnen sturen. We passen de inrichting van onze P&C applicatie vanaf de begroting 2026 aan, zodat dit niet meer gebeurt.

Het effect van het verwerken van deze aanpassingen is een nadeel van € 150 K structureel voor 2025. Vanaf 2026 is dit nadelig effect € 250 K en vanaf 2028 € 350 K.

[1] Deze aanpassingen zijn reeds inzichtelijk gemaakt via de Raadsinformatiebrief septembercirculaire 2024 bij de programmabegroting, zoals besproken op 15 oktober.

Deze aanpassingen leidt tot het volgende financieel meerjarenperspectief:

Bedragen x € 1.000		2025	2026	2027	2028
Primitieve begroting 2024 (na amendement)		**769**	**-6.431**	**-8.000**	**-8.000**
Mutaties KN25	Autonome ontwikkelingen	-9.009	-6.768	-5.101	-8.011
	Ombuigingen	8.506	11.150	13.124	15.129
Saldo Solide Kadernota 2025		**266**	**-2.049**	**23**	**-882**
Mutaties PB25	Effect meicirculaire 2024	5.418	4.730	4.394	6.444
	Structurele effecten Beraps 2024	-2.613	-3.408	-3.352	-3.352
	Overige ontwikkelingen	-1.033	-1.234	-229	-949
	Aanvullende maatregelen na KN25	-1.753	116	-116	-335
Primitieve begroting 2025 (incl. correcties)		**285**	**-1.845**	**720**	**926**
1e Begrotings-wijziging	Amendement A8 - Betaald parkeren	-150	-150	-150	-150
	budget 'Ik buurt mee'		-100	-100	-100
	budget Integrale wijkaanpak				-100
Saldo programmabegroting 2025-2028		**135**	**-2.095**	**470**	**576**

Tabel 3*: Meerjarig perspectief (aangepast)

Een integraal overzicht van de ombuigingen per thema
Als gevolg van het traject 'solide kadernota' heeft de kadernota 2025-2028 een hogere detaillering dan u gewend bent. Dit geldt in het bijzonder voor de ombuigingen die in deze kadernota zijn opgenomen. De ombuigingen zijn in de programmabegroting 2025 verwerkt.

Een overzicht van deze ombuigingen leest u in de inleiding op pagina 11, in tabel 2 'Aanvullende maatregelen na kadernota'. In de begroting is hiervan geen integraal overzicht opgenomen. In bijlage 1 van dit document vindt u dit integrale overzicht alsnog.

Opheldering van diverse teksten
Bij de beantwoording van de schriftelijke vragen en de voorbereidende raadsvergadering op 15 oktober jl. bleek dat diverse teksten opheldering vragen. Naar aanleiding hiervan stellen wij voor een aantal teksten in de programmabegroting 2025-2028 te vervangen.

Het was onze bedoeling om deze aanpassingen aan de hand van een 'was-wordt' lijst aan te bieden, zoals u voor bijvoorbeeld verordening gewend bent. Vanwege de omvang van de teksten bleek deze uitwerking helaas niet leesbaar. Om deze praktische reden is ervoor gekozen om alleen de nieuwe voorgestelde tekst ('wordt') op te nemen, inclusief een verwijzing waar in de programmabegroting de oorspronkelijk toelichting te vinden is ('was').

U leest de voorgestelde aanpassingen in BIJLAGE 2: Voorgestelde herziening programmateksten.

Invulling van toezeggingen
Tijdens de voorbereidende raadsvergadering op 15 oktober zijn er bij de bespreking van de programmabegroting 2025-2028 diverse toezeggingen gegaan. In bijlage 4 vindt u een overzicht waarin u per toezegging kunt lezen hoe het college aan de toezegging invulling heeft gegeven of zal geven.

BIJLAGE 1: Overzicht ombuigingen

In de programmabegroting 2025-2028 zijn diverse ombuigingen opgenomen, om tot een neutraal financieel begrotingsresultaat voor 2025 en een sluitend structureel financieel perspectief te komen. Deze ombuigingen zijn binnen de programma's per thema opgenomen en toegelicht onder de tabel.

Totaaloverzicht verdeling ombuigingen 2025-2028 naar programma's en thema's				
(x € 1 miljoen)	2025	2026	2027	2028
Programma Samenleving				
thema:				
Financiële bestaanszekerheid	0,45	0,65	0,72	0,74
Vitaal en gezond	0,38	0,43	0,44	0,51
Sociale basis	0,57	1,79	3,20	4,23
	1,40	2,87	4,37	5,48
Programma Leefomgeving				
thema:				
Energie- en warmtetransitie				
Vernieuwing omgevingsbeleid	0,10	0,15	0,20	0,25
Volkshuisvesting	0,15	0,10	0,10	0,10
Economische ontwikkeling	0,23	0,23	0,18	0,18
Circulaire economie				
Biodiversiteit, erfgoed en landschap				
Inrichting en beheer opb.ruimte	0,81	1,97	1,55	1,56
Mobiliteit en infra	0,00	0,00	0,00	0,00
	1,28	2,44	2,02	2,08
Programma Bestuur en organisatie				
thema:				
Dienstverleningsagenda	4,42	5,39	5,91	6,45
Vastgoedportefeuille				
Integrale veiligheid				
Organisatie				
Algemene dekkingsmiddelen en overhead				
Reserves	0,00	0,00	0,00	0,00
	4,42	5,39	5,91	6,45
Totale ombuigingen	7,11	10,71	12,30	14,01

Tabel A: Totaaloverzicht verdeling ombuigingen 2025-2028 naar programma's en thema's

Inhoudelijke toelichting per thema:

Programma Samenleving

Financiële bestaanszekerheid
De organisaties die structureel subsidie (> 3jaar) ontvangen, ontvangen deze in 2025 ook. Vanaf 2026 verlagen we de structurele subsidie eenmalig en daarna fixeren we deze verlaging op 2026. De hoogte van de eenmalige verlaging in 2026 wordt in 2025 voorgesteld op basis van de gesprekken met onze maatschappelijke partners (amendement 1).
De incidentele subsidies zetten we met ingang van 2025 stop. Deze bezuiniging levert 10 K op in 2025-2028.

Motie M9
Een aantal ombuigingen uit de Kadernota op het gebied van minimabeleid zijn in deze programmabegroting verzacht op basis van de uitvoering van motie M9. Hierdoor realiseren we om de meest kwetsbare huishoudtypen minder kwetsbaar te maken (zie ook memo motie M9).
De ombuiging levert 153 K op in 2025 oplopend naar 415 K in 2028

Overig financiële bestaanszekerheid
Op het gebied van Werk & reïntegratie leggen we de focus op klantgroepen met arbeidspotentieel, instrumenten voor andere doelgroepen schalen we af. Deze ombuiging levert 192 K 2025-2028.
De niet wettelijke taken van Vluchtelingenwerk zetten we stop. Deze ombuiging levert 105 K op 2025-2028.

Vitaal en gezond
De organisaties die structureel subsidie (> 3jaar) ontvangen, ontvangen deze in 2025 ook. Vanaf 2026 verlagen we de structurele subsidie eenmalig en daarna fixeren we deze verlaging op 2026. De hoogte van de eenmalige verlaging in 2026 wordt in 2025 voorgesteld op basis van de gesprekken met onze maatschappelijke partners (amendement 1).
De incidentele subsidies zetten we met ingang van 2025 stop. Deze ombuiging levert in 2025 op van 70 K oplopend naar 78 K in 2028. Een deel financieren wij via externe subsidies als GALA.

Overig Vitaal en Gezond
We verhogen de huurtarieven van de sportaccommodaties en de seizoensverhuur en onderzoeken een andere beheersvorm van openluchtzwembad Rheden en sporthal de Hangmat. Deze inzet levert aan extra inkomsten 314 K op in 2025 oplopend naar 434 K in 2028

Sociale basis
De organisaties die structureel subsidie (> 3jaar) ontvangen, ontvangen deze in 2025 ook. Vanaf 2026 verlagen we de structurele subsidie eenmalig en daarna fixeren we deze verlaging op het niveau van 2026. De hoogte van de eenmalige verlaging in 2026 wordt in 2025 voorgesteld op basis van de gesprekken met onze maatschappelijke partners (amendement 1).
De incidentele subsidies zetten we met ingang van 2025 stop.
Het gaat hier om o.a. voorliggende voorzieningen, preventief jeugdbeleid, onafhankelijke clientondersteuning, buurtbudgetten en subsidies inwonersinitiatieven.
Deze ombuigingen leveren 233 K op in 2025, 732 K in 2026 oplopend naar 1.070 K in 2028.
Verschil ca. 350 K wordt veroorzaakt door o.a. aanbesteding Incluzio.

Sociale basis overig:
Wmo maatwerk
Vanaf 2025 voeren wij uitsluitend de wettelijk verplichte Wmo taken uit: geen vergoeding voor afval gerelateerd aan een medische aandoening en tegemoetkoming maaltijd service; afschaffen tegemoetkoming verhuiskosten; afschaffen netwerktarief PGB.
Vanaf schooljaar 2025-2026 voeren we een versobering van het leerlingenvervoer door en vanaf 2026 passen we niet meer dan één woning aan per inwoner in de gemeente Rheden.
Vanaf 2026 stoppen wij met het product activerend werk als geïndiceerde maatwerkvoorziening vanuit de Wmo.
Deze ombuigingen leveren 57 K op in 2025 oplopend naar 1.300 K in 2028.

Jeugdwet maatwerk
In 2025 perken we jeugdhulpplicht in (minder jeugdigen met lichtere vormen van geïndiceerde begeleiding/behandeling);
Vanaf 2025 organiseren we de hoogspecialistische vormen van verblijf op een andere manier wat leidt tot een betere kwaliteit van zorg en meer doelmatige en effectievere inzet.
Deze ombuiging levert 280 K op in 2025 oplopend naar 1.860 K in 2028.

Programma Leefomgeving

Energie- en warmtetransitie
Voor de duurzaamheidsagenda kunnen we niet langer geld uit eigen middelen blijven inzetten. Voor 2025 levert dit een besparing op van 480 K. Deze besparing landt in de begroting onder openbaar groen en recreatie (heeft te maken met het rekeningschema dat gehanteerd wordt). Het stopzetten van de duurzaamheidsagenda heeft aanzienlijke gevolgen. Een van de gevolgen is dat het burgerakkoord dat met de inwoners is overeengekomen slechts beperkt kan worden uitgevoerd. De volgende initiatieven van de duurzaamheidsagenda zullen we niet meer oppakken/uitvoeren:

- Extra ondersteuning van inwoners bij verduurzaming
- Schrappen van subsidies voor initiatieven van inwoners
- Beleidstoetsing van CO2-impacty en de CO2-voetafdruk per wijk
- Verhoogde inspanning om zonnepanelen te laten plaatsen
- Energie coaching
- Duurzame lunch
- Extra investering activering en bewustwording van consuminderen

Vernieuwing omgevingsbeleid
Wij werken aan het verhogen van het kostenverhaal en door de invoering van de nieuwe leges verordening verhogen we de inkomsten uit leges. Dit levert 100 K in 2025 oplopend tot 350 K in 2028 op.

Volkshuisvesting
We besparen op de inzet voor Blijfwijken doordat we hiervoor externe subsidie hebben binnengehaald. Door de subsidie die we hebben gekregen voor de realisatie van de Flexwoningen op Haveland hoeven we geen eigen middelen te gebruiken voor de realisatie van Flexwoningen in de gemeente. Voor 2025 levert dit een besparing van 150 K op.

Economische ontwikkeling (inclusief recreatie en toerisme en circulaire economie)
Vanwege de bezuinigingen op dit thema zullen wij de uitvoeringsagenda recreatie en toerisme herijken. Het terugbrengen van de middelen heeft impact op de beschikbare middelen voor onderhoud en beheer van het fiets- en wandelnetwerk, gemeentelijke bijdrage aan lokale evenementen en beschikbare middelen voor de Veluwe Alliantie en Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen. We vullen 0,8 fte vacature ruimte bij economie niet in en verder verhogen we de toeristenbelasting.
Deze besparing levert in 2025 en 2026 230 K op en de jaren daarna 180 K.

Inrichting en beheer openbare ruimte
De ombuigingen op de duurzaamheidsagenda, erfgoed biodiversiteit en landschap en circulaire economie vallen ook onder inrichting en beheer openbare ruimte. Dit heeft te maken met hoe ons rekeningschema is ingericht. De ombuigingen op de duurzaamheidsagenda staan hierboven reeds toegelicht.
Op erfgoed, biodiversiteit en landschap bezuinigen we vooral op het vrij te besteden beschikbare budget. We behouden 150 K en zetten dit in als vliegwiel om zoveel mogelijk verschillende doelen te bereiken. De bezuinigingen hebben vooral effect op de uitvoering van het biodiversiteitsplan, de ondersteuning bij de instandhouding van monumenten en op onze inspanningen om het landschap te behouden/versterken. Dit levert een besparing op van ca. 320 K.

We versoberen de openbare ruimte door specifieker te bekijken of we meubilair en speelplaatsen moeten vervangen als deze aan het einde van de levensduur zijn. Dit levert in 2025 10 K op oplopend naar 40 K in 2028.

Totaal besparen we in dit thema 810 K in 2025 oplopend naar 1.560 K in 2028 (inclusief opbrengst uit verkoop gebouwen).

Mobiliteit en infra
Door het schrappen van de inkomsten uit parkeergelden parkeergarage Dieren zijn er geen ombuigingen op dit thema.

Programma Bestuur en organisatie

Dienstverleningsagenda

Onder het programma Bestuur en Organisatie zullen een aantal ombuigingen worden gerealiseerd binnen de paragraaf Dienstverleningsagenda. Bij de ombuigingen wordt niet alleen gekeken naar maatregelen die een intern effect hebben maar ook maatregelen die een extern effect hebben.

Intern effect hebben maatregelen als leaner werken, digitaal maken van processen, het niet benutten van het nog openstaande budget voor organisatieontwikkeling en het aansluiten van de formatie op de bestuurlijke ambitie door middel van onder meer Strategische Personeelsplanning. Ombuigingen leiden tot een bedrag aan besparingen van € 1.028 K in 2025 oplopend tot € 1.715 K in 2028.

Maatregelen met een extern effect gaan over de dienstverlening aan de inwoners en bedrijven binnen onze gemeente, zoals het centraliseren dienstverlening burgerzaken (jaarlijks een besparing van € 25 K in 2025 naar € 20 K in 2028). En voorts het verhogen of invoeren van belastingen, zoals de OZB en de reclamebelasting, die een extra bedrag opleveren van € 2.394 K in 2025 tot € 3.566 K in 2028.

Naast deze ombuigingen wordt het maatwerk dat wordt afgenomen bij De Connectie substantieel afgebouwd, worden personeelslasten doorbelast op projecten en wordt de afschrijvingstermijn van het gemeentehuis aangepast. Tezamen leveren deze een besparing op van € 975 K in 2025 oplopend tot € 1.145 K in 2028.

Al deze maatregelen leiden tot het totaalbedrag van € 4.422 K in 2025 en lopen op tot € 6.446 K in 2028 aan ombuigingen voor het programma Bestuur en Organisatie zoals vermeld in vorenstaande tabel.

BIJLAGE 2: Voorgestelde herziening programmateksten

Bij de beantwoording van de schriftelijke vragen en de voorbereidende raadsvergadering op 15 oktober jl. bleek dat diverse teksten opheldering vragen. Naar aanleiding hiervan stellen wij voor een aantal teksten in de programmabegroting 2025-2028 te herzien.

U leest de voorgestelde aanpassingen terug in onderstaande bijlage. Deze aanpassingen hebben geen gevolgen voor het financieel perspectief. De herziening heeft betrekking op de volgende onderdelen:

Opbouw begroting en leeswijzer

- Afspraken over resultaten aangevuld (3e W-vraag)

Programma 1 Samenleving

- Inleiding programma 1 Samenleving (p. 16/17)
- Doel "Alle inwoners beschikken over de basisvaardigheden zoals lezen, schrijven en digitale vaardigheden" (p. 18)
- Doel "Wij voorkomen schulden bij jeugdigen en inwoners met een laag inkomen" (p. 18/19)
- Doel "Inwoners met een laag inkomen maken optimaal gebruik van inkomensregelingen" (p. 19/20)
- Doel "Alle inwoners met een bijstandsuitkering doen mee naar vermogen" (p. 20/21)
- Doel "In wijken met een lagere sociaal-economische-positie en (her)in te richten wijken maakt de leefomgeving gezonde keuzes makkelijker" (p.22)
- Doel "Gezonde keuzes zijn een gewoonte, ook voor inwoners in een kwetsbare situatie" (p. 22-24)
- Doel "Vergroten van kansen voor jeugdigen in een kwetsbare situatie" (p 24/25)
- Doel "Als gemeente garanderen we ontmoeting voor inwoners in kwetsbare situaties" (p. 26)
- Doel "Vrijwillige inzet ondersteunen waar nodig" (p. 26/27)
- Doel "Sociale leefbaarheid vergroten in wijken waar de veerkracht onder druk staat" (p. 27/28)
- Doel "We beschikken over een robuuste sociale basis" (p. 28)
- Doel "Gespecialiseerde hulp is beschikbaar voor inwoners in de meest kwetsbare situaties" (nieuw)

Programma 3: Bestuur & Organisatie

- Wat is onze visie prog 3 Inwonersparticipatie (p. 59)
- Doel "Wij geven elke inwoner gelijke kansen" (p. 64)

Opbouw begroting en leeswijzer

Pagina 7 Opbouw en leeswijzer

Programma's

(…)

Bij elk programma is een inleidende visie op het programma opgenomen, waarbij er ruimte is voor achtergrond, actualiteit maar ook risico's die voor het programma spelen. Hiermee geven we een verdere invulling van de motie "niet direct Rijk rekenen" (vastgesteld op 6 juli 2021). Daarnaast zijn in de programmabegroting de resultaten meer concreet (activiteitgericht) opgeschreven en beperkt tot de 'nieuwe dingen' (zgn. "growing concern"). Bovendien is voor deze resultaten, waar mogelijk, een inschatting van de kosten opgenomen. Per thema is een financiële tabel opgenomen met de baten en lasten, dit omvat zowel "growing" – als "going" concern. Elk programma wordt afgesloten met de relevante verbonden partijen en een totaaloverzicht van baten en lasten en eventuele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves.

(…)

Programma 1 Samenleving

Pagina 16/17 Inleiding programma 1 Samenleving

Wat is onze visie?

Samen leven in Rheden

In 2024 heeft de gemeenteraad het koersdocument sociaal domein vastgesteld, een meerjarenvisie met ambities over de gemeente die wij in 2040 willen zijn. Een gemeente waar inwoners prettig met elkaar samenleven, naar elkaar omkijken en er voor elkaar zijn, ieder naar eigen vermogen.
Er zijn vier opgaven:

1. Vergroten van de bestaanszekerheid van onze inwoners
2. Versterken van de sociale basis
3. Versterken van de gezondheid en vitaliteit van onze inwoners
4. Gebiedsgericht werken in wijken met grootstedelijke problematiek (te beginnen in Dieren-Stenfert)

Daarnaast werken we vanuit Samenleving en Leefomgeving gezamenlijk aan de opgaven die van invloed zijn op de leefbaarheid in de dorpen. Met een integrale wijkaanpak, een toekomstbestendig woningaanbod en het stimuleren van gezondheid en bewegen richten we de fysieke leefomgeving in.

Het koersdocument sociaal domein verwoordt onze ambities om toe te groeien naar een gemeente die we wíllen zijn. Daarbij gelden ook de nodige uitdagingen, zoals de bevolkingsontwikkeling, de toenemende vergrijzing, krapte op de arbeidsmarkt en de woningmarkt en de sociaaleconomische kwetsbaarheid van groepen inwoners in onze gemeente.
Ook de verminderde beschikbare financiële middelen noodzaken ons om voor de komende jaren scherpere keuzes te maken.

Perspectief

Zowel de Kadernota 2025 e.v., als het daaropvolgende amendement A1 en motie M9 geven richting aan deze financiële uitdagingen. Daarnaast zien wij ons geconfronteerd met forse kostenstijgingen door de stijging van tarieven van onze externe zorgaanbieders WMO en jeugdzorg. Deze autonome ontwikkeling wordt door het rijk helaas onvoldoende gecompenseerd.

Kadernota en aanvullingen

De Kadernota geeft het financieel kader weer van bestedingen en ombuigingen vanaf 2025 e.v. Voor programma 1 Samenleving zijn hier de volgende drie aanvullingen op gekomen:

1. Amendement 1:
   a. Incidentele subsidies zetten we met ingang van 2025 stop.
   b. Structurele subsidies aan partijen in de sociale basis verlagen we met ingang van 2026.

De jaren daarna fixeren we deze verlaging op het niveau van 2026. Hiermee verzachten we de voorgenomen ombuigingen uit de Kadernota.

Wij zijn sinds september 2024 in gesprek met onze maatschappelijke partners om samen met hen invulling te geven aan de financiële uitdagingen. Na vaststelling van de programmabegroting 2025 worden deze gesprekken gecontinueerd zodat de financiele kaders helder zijn en we samen kunnen

werken aan keuzes en input voor de kadernota 2026 e.v.

2. **Motie M9:**

Een aantal ombuigingen uit de Kadernota op het gebied van minimabeleid zijn in deze programmabegroting verzacht op basis van de uitvoering van motie M9. Hierdoor realiseren we om de meest kwetsbare huishoudtypen minder kwetsbaar te maken.

3. Tariefstijgingen zorgkosten WMO en jeugdzorg (autonome ontwikkelingen)

Wij zijn geconfronteerd met omvangrijke autonome ontwikkelingen op taken binnen het sociaal domein, ontwikkelingen waar we door het Rijk niet toereikend op worden gecompenseerd. Dit betekent ook dat wij vanaf nu extra in zullen moeten zetten op maatregelen die deze negatieve financiele gevolgen binnen programma 1 Samenleving compenseren. We realiseren ons dat we hiermee ook buiten de gebaande paden moeten denken. Alleen zo kunnen we ook op langere termijn deze autonome ontwikkelingen het hoofd bieden. Enerzijds is de inzet op extra middelen vanuit het Rijk. Anderzijds zetten we, in het kader van de Hervormingsagenda, in op een andere beleidsformulering en -uitvoering binnen Programma 1 Samenleving. Hiervoor is een transitiebudget beschikbaar om dit mogelijk te maken.

Pagina 18 Alle inwoners beschikken over de basisvaardigheden zoals lezen, schrijven en digitale vaardigheden

Wat willen we bereiken?

Basisvaardigheden zijn voorwaardelijk om mee te doen in de samenleving. We zien bij de afdelingen werk, inkomen en schulddienstverlening dat veel inwoners niet over deze vaardigheden beschikken. Daarom bieden wij in de wijk cursussen aan die gericht zijn op werk, geld, gezondheid en gezin om de signalering van laaggeletterdheid te vergroten. Bijvoorbeeld door het leren schrijven van een sollicitatiebrief, het aanvragen van toeslagen of het lezen van een bijsluiter. Wij zetten in op het vergroten van kansen voor kinderen van laaggeletterde ouders door een focus op vroegsignalering en een adequate opvolging.
Het inloopspreekuur van de taalhuisexpert bij de Zoomerij zorgt voor een passende verwijzing naar scholing, biedt vrijwilligers ondersteuning en is de verbinding voor inwoners die vanuit de gemeente naar het taalhuis worden verwezen.

Ombuigingen 2025 e.v.
Vanaf 2025 bouwen wij de subsidie voor het inloopspreekuur gedeeltelijk af. Hierdoor zal het spreekuur afwisselend in de dorpen plaatsvinden.

De verantwoordelijk portefeuillehouder is Ronald ter Hoeven.
Speerpunt is R5 Bestrijding laaggeletterdheid.

Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?

Het risico bestaat dat wij niet (tijdig) signaleren dat inwoners moeite hebben met lezen, schrijven, rekenen en digitale vaardigheden.

Relevante beleidskaders:

Koersdocument sociaal domein Samen Leven in Rheden
Kadernota 2025

Beoogde resultaten:

Bij dit doel horen de volgende resultaten:

- Het beschikbare educatie-aanbod wordt volledig ingezet.
- In elke kwetsbare wijk is dichtbij de inwoner een cursus gericht op werk, geld, gezondheid en gezin.

Pagina 18/19 Wij voorkomen schulden bij jeugdigen en inwoners met een laag inkomen

Wat willen we bereiken?

Wij willen schulden zo vroeg mogelijk signaleren en problematische schulden voorkomen. Samen met maatschappelijke partners bereiken we inwoners, voordat (problematische) schulden ontstaan. Wij ondersteunen inwoners met het invullen van formuleren en het op orde brengen van hun huishoudboekje. Indien er betalingsachterstanden zijn, gaan we erop af en bieden hulp aan. Wanneer er schulden zijn, helpen we inwoners op weg naar een schuldenvrije toekomst. We leren inwoners grip te krijgen en te houden op hun geld.

Ombuigingen 2025 e.v.
In 2025 starten we met de afbouw van steunstructuren en communicatiemateriaal zoals de aansluiting op Geldfit.

De verantwoordelijk portefeuillehouder is Gea Hofstede.
Speerpunt is G2 Versterken Financiële bestaanszekerheid.

Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?

De inflatie neemt af, maar alles is afgelopen jaren duurder geworden. Inwoners zijn een groot deel van hun inkomen kwijt aan vaste lasten. Grote groepen inwoners hebben ingeteerd op de reserves. De groep met financieel kwetsbare inwoners is groot.
De aangekondigde bezuinigingen vormen een risico voor het voortbestaan van de preventieve en vroegsignaleringsactiviteiten van onze samenwerkingspartners. Wanneer wij schulden niet kunnen voorkomen of wanneer wij als gemeente door het ontbreken van de algemeen toegankelijke voorzieningen pas later in beeld komen bij schulden zullen de maatschappelijke kosten en de uitvoeringskosten bij de gemeente hoger liggen.

Relevante beleidskaders:

Koersdocument sociaal domein Samen Leven in Rheden
Kadernota 2025

Beoogde resultaten:

Bij dit doel horen de volgende resultaten:

- Maximaal 8% van de Rhedense huishoudens heeft geregistreerde problematische schulden in 2025 (t.o.v. 8,7% in 2023).

Pagina 19/20 Inwoners met een laag inkomen maken optimaal gebruik van inkomensregelingen

Wat willen we bereiken?

Wij willen dat alle inwoners met een laag inkomen gebruikmaken van de inkomensregelingen, waarbij onze specifieke aandacht uitgaat naar gezinnen met kinderen en senioren. Wij maken het mogelijk dat zij deel kunnen nemen aan sportieve, culturele en recreatieve activiteiten. Deze ondersteuning is nodig om hen mee te kunnen laten doen aan maatschappelijke activiteiten.

Ombuigingen 2025 e.v.
Uitwerking Motie M9:

- Handhaven Gelrepas voor de groep 18- voor de inkomensgroep tot 150 % van het sociaal minimum
- Vanaf 2026 stellen wij de inkomensgrens voor de groep 18+ bij van 120 naar 100% van het sociaal minimum
- Handhaven subsidie voor Stichting Leergeld
- Halveren bijdrage aan de gemeentepolis in 2025 te halveren en in 2026 volledig af te schaffen
- Opstellen nieuwe regeling voor chronisch zieken en gehandicapten vanaf 2026.

De verantwoordelijk portefeuillehouder is Gea Hofstede.
Speerpunt is G2 Versterken Financiële bestaanszekerheid.

Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?

Als gevolg van de ombuigingen is er voor de inkomensgroep >100% van het sociaal minimum minder mogelijkheden hebben om deel te nemen aan activiteiteten met de Gelrepas.
Er bestaat een risico dat inwoners onverzekerd raken door een halvering van de gemeentepolis.

Relevante beleidskaders:
Koersdocument sociaal domein Samen Leven in Rheden
Kadernota 2025

Beoogde resultaten:
Bij dit doel horen de volgende resultaten:
- 65% van de rechthebbende kinderen en volwassenen is in het bezit van een Gelrepas.

- 70% van de rechthebbende kinderen maakt gebruik van een of meer voorzieningen uit het Kindpakket via Stichting Leergeld.

Pagina 20/21 Alle inwoners met een bijstandsuitkering doen mee naar vermogen

Wat willen we bereiken?
Wij willen dat alle inwoners meedoen naar vermogen. Ook inwoners voor wie betaald werk ver weg is. Meedoen is heel divers en varieert van het bieden van een zinvolle dagactiviteit tot het bieden van ontwikkelingsmogelijkheden naar (vrijwilligers)werk. Ons aanbod sluit aan op de mogelijkheden van de inwoner.

Ombuigingen 2025 e.v.
Vanaf 2025 richten wij ons voornamelijk op de doelgroep met het grootste arbeidspotentieel. Dit doen wij door meer in te zetten op groepsbegeleiding. Wij maken geen gebruik meer van een aantal instrumenten voor doelgroepen die moeilijk tot niet aan het werk kunnen komen.

De verantwoordelijk portefeuillehouder is Gea Hofstede.
Speerpunt is G2 Versterken Financiële bestaanszekerheid.

Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?
De bezuinigingen kunnen ertoe leiden dat inwoners minder ondersteuning krijgen om mee te doen naar vermogen.

Relevante beleidskaders:
Koersdocument sociaal domein Samen Leven in Rheden
Kadernota 2025

Beoogde resultaten:
Bij dit doel horen de volgende resultaten:
- 75% van de inwoners met een bijstandsuitkering is actief bezig met re-integratie-, inburgering- of een andere vorm van activering

Gezond en vitaal van -10 maanden tot 100+ jaar

Pagina 22: In wijken met een lagere sociaal-economische-positie en (her)in te richten wijken maakt de leefomgeving gezonde keuzes makkelijker

Wat willen we bereiken?
We werken aan een leefomgeving waarin gezonde keuzes veel makkelijker, simpeler en aantrekkelijker zijn dan nu. Onze focus ligt op wijken met een lage sociaaleconomische positie en wijken die worden (her)ingericht.

Voor een gezonde leefomgeving richten we ons op:
- Een voedingsomgeving waarin gezonde producten de basis zijn.

• Een beweegvriendelijke openbare ruimte, met voorrang voor fietsers, voetgangers en openbare sport- en beweegmogelijkheden
• Ruimtes voor sport, voor traditionele verbanden (o.a. gymzalen, sporthallen, velden) èn moderner georganiseerde sporten (communities, flexibel gebruik ruimtes).
• Milieuaspecten zoals hitte en schone lucht hebben grote invloed op onze gezondheid. In de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan laten we zien hoe we daaraan werken.

De verantwoordelijk portefeuillehouder is Ronald Ter Hoeven.
Speerpunt is R6 Versterken Sport & Beweging.

Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?

Relevante beleidskaders:
Koersdocument sociaal domein Samen Leven in Rheden
Kadernota 2025

Beoogde resultaten:

Bij dit doel horen de volgende resultaten:

- In 2027 is de tevredenheid over de eigen woonomgeving van inwoners met een lage SEP gestegen (volwassenen), t.o.v. 2022.

- Het aantal inwoners dat tijdens periodes van hitte voldoende verkoeling kan vinden in de eigen woning, tuin of buurt is in 2028 minimaal gelijk gebleven als in 2020.

- Het aantal overlastmeldingen door houtstook is in 2025 met 20% afgenomen ten opzichte van 2023.

Pagina 22-24: Gezonde keuzes zijn een gewoonte, ook voor inwoners in een kwetsbare situatie

Wat willen we bereiken?

We stimuleren en faciliteren gezonde keuzes en aanpassingen in het dagelijks leven die helpen gezond, sterk en vitaal te blijven. De focus ligt op het bereiken van inwoners met een lage sociaaleconomische positie (SEP), mentale veerkracht bij jeugdigen en jongvolwassenen en actief en sterk ouder worden. We helpen inwoners gezonde keuzes te maken met voorlichting, communicatie en het laten ervaren van gezonde keuzes. Gezonde keuzes gaan over voldoende bewegen, gezonder eten en drinken, een rookvrij leven, bewust omgaan met alcohol/drugs en mentale rust. Dat doen we vooral groepsgericht. Denk aan programma's over gezond koken voor schoolklassen of een groep buren in de wijk.

Ombuigingen 2025 e.v.
- Verhogen van de huurtarieven en toegangskaartjes voor gemeentelijke sportaccommodaties (zwembaden, sporthallen, gymzalen en sportvelden).
- Onderzoeken van nieuwe beheersvormen voor een aantal sportaccommodaties (specifiek Sporthal De Hangmat en Openluchtbad Rheden)
- Optimaliseren gebruiksduur kunstgras-sportvelden
- Onderzoeken andere invulling van gymlocaties
- Verlagen van de budgetten voor sportstimulerende activiteiten (van verenigingen, evenementen en Sport in Rheden).
- Stopzetten van subsidies voor preventie gezondheid en voor vrijwilligersorganisaties die zich inzetten voor kwetsbare jongeren. Onderzoek naar de financieringsmogelijkheden vanuit landelijk gelden in het kader van het Gezond & Actief Leven Akkoord (GALA) en Integraal Zorgakkoord (IZA).
- Onderzoeken van samenwerkingsmogelijkheden voor Sport in Rheden

De verantwoordelijk portefeuillehouder is Ronald ter Hoeven.
Speerpunt is R6 Versterken Sport & Beweging.

Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?

Tariefsverhoging kan leiden tot minder sporten en minder verhuur van gemeentelijke accommodaties. Een andere manier van sporten is een risico voor bestaande verenigingen en accommodaties. Samenwerking tussen verenigingen en nieuwe lidmaatschapsvormen kunnen dit risico verminderen. Ook een gebrek aan kennis over en pedagogiek bij trainers is een risico omdat sporters snel afhaken.

Relevante beleidskaders:
Koersdocument sociaal domein Samen Leven in Rheden
Kadernota 2025

Beoogde resultaten:

Bij dit doel horen de volgende resultaten:

- Het percentage inwoners met een lage SEP dat haar eigen gezondheid als (zeer) goed ervaart is in 2026 (kinderen), 2027 (volwassenen) en 2028 (jongeren) gestegen t.o.v. 2021, 2022 en 2023. (Wanneer het percentage hoger is dan 90% (kinderen), 73% (Jeugd) en 55% (volwassenen).

- Het percentage inwoners met een lage SEP dat gezonde keuzes maakt (bewegen, voeding, rookvrij, middelengebruik) is gestegen in 2026 (kinderen), 2027 (volwassenen) en 2028 (jongeren) ten opzichte van 2021, 2022 en 2023. (Wanneer het percentage kinderen, jeugd en volwassenen dat voldoende beweegt, rookvrij leeft en de richtlijnen Gezonde Voeding volgt is gestegen.

1. We voeren samen met het onderwijs het programma 'Swim2Play' uit om de zwemvaardigheid van kinderen te behouden en verbeteren.
2. We zetten in Velp, Dieren en Rheden een sportparkmanager in die de samenwerking tussen sportverenigingen onderling en organisaties uit sport, onderwijs, welzijn, bedrijfsleven stimuleert (Open Club).
3. We zetten club-kader coaching in voor het vergroten van de pedagogische en didactische vaardigheden van (vrijwillige) trainers en coaches bij (sport)verenigingen.
4. We begeleiden sportclubs bij het werken aan een Veilig Sportklimaat.
5. We zetten in het Voortgezet Onderwijs Combinatiefunctionarissen Sport, Cultuur, Digitaal Burgerschap en Gezond Leven in, die met de scholen activiteiten en beleid op deze thema's binnen school ontwikkelen en uitvoeren.
6. We voeren het programma 'Actief Ouder Worden' uit, gericht op meer bewegen in de buurt, sterk blijven en valpreventie.
7. We stellen in 2024 een nieuwe sportaccommodatievisie op, welke we begin 2025 vaststellen.
8. In Velp-Zuid, Dieren-Stenfert en Rheden ondersteunen we activiteiten en initiatieven die het voedingsaanbod in de buurt gezonder maken.

Pagina 24/25: Vergroten van kansen voor jeugdigen in een kwetsbare situatie

Wat willen we bereiken?

Onze focus ligt op het verstevigen van de opvoed- en opgroeiomgeving (pedagogische basis) van (aanstaande) ouders, kinderen en jeugdigen in kwetsbare situaties, voornamelijk in wijken met een lage veerkracht. We richten ons op thuis, in de wijk, kinderopvang, scholen en vrije tijd. De Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028 is mede richtinggevend voor de komende jaren.
Dit vraagt om stimulering van een veilige, gezonde en kansrijke omgeving waarin kinderen en jeugdigen zich ontwikkelen en hun talenten ontdekken, ongeacht hun achtergrond, beperking of sociaaleconomische positie. Bijvoorbeeld door preventieve en basisvoorzieningen zoals Kansrijke start, laagdrempelige manieren en plekken waar jeugdigen en ouders met opgroei- en opvoedvragen terecht kunnen in de wijk.

Ombuigingen 2025 e.v.
Vanaf 2025 bouwen we de vangnetregeling sociaal medische indicatie (SMI) af. De SMI is een vangnetregeling voor tijdelijke tegemoetkoming in de kosten van kinderopvang vanwege een sociale, medische of psychische reden bij ouder of kind.

Vanaf 2026 bouwen we de subsidie af voor peutervoorzieningen; peuters waarvan ouders niet in aanmerking komen voor kinderopvangtoeslag kunnen niet langer met subsidie 2 ochtenden per week naar de voorschool.

Verder verlagen we vanaf 2026 eenmalig structurele subsidies aan partijen in de sociale basis als onderdeel van amendement 1 (zie inleiding programma 1). De jaren daarna fixeren we deze verlaging op het niveau van 2026. Hiermee verzachten we de voorgenomen ombuigingen uit de Kadernota. Voorbeelden zijn: scoutingverenigingen, vakantiebouwdorpen en iriszorg.

De verantwoordelijk portefeuillehouder is Ronald ter Hoeven.

Speerpunt is Overig.

Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?
De afgelopen jaren is er een toename van jeugdigen met mentale problemen en de complexiteit daarvan. De komende jaren zijn er door de bezuinigingen minder middelen beschikbaar om juist die opvoed- en opgroeiomgeving te versterken.

Een risico van de afbouw van de peutersubsidie is dat ongelijke kansen toenemen. Daarnaast kan het stimuleren dat meer kinderen een vve-indicatie krijgen.

Het risico van de afbouw van de SMI is dat de zorgkosten kunnen toenemen.

Relevante beleidskaders:
Koersdocument Sociaal Domein
Kadernota 2025

Beoogde resultaten:
Bij dit doel horen de volgende resultaten:
- Het percentage jeugdigen met een startkwalificatie (bij 22 jaar) blijft gelijk of groeit ten opzichte van 2023 (76%). (Indien het percentage hoger of gelijk is aan 76%.

1. We stimuleren scholen om in te zetten op schoolaanwezigheid om vroegtijdige schoolverlaters te voorkomen.
2. We zijn betrokken bij de regionale aanpak vroegtijdige schoolverlaters.
3. We geven het Regionaal Bureau Leerlingzaken de opdracht leerplicht- en kwalificatieplichtwet uit te voeren.

- We bereiken alle peuters met een verwachte onderwijsachterstand met vve.

- Het percentage jongeren met een lage SEP dat na een moeilijke periode meestal snel herstelt, is in 2027 minimaal gelijk gebleven ten opzichte van 2023 (Wanneer het percentage jongeren met lage SEP 58% of hoger is.

We voeren acties uit in het kader van de Hervormingsagenda. We zetten o.a. in op de samenwerking tussen onderwijs, het lokale team en de jeugdhulp.

De sociale basis

Pagina 26: Als gemeente garanderen we ontmoeting voor inwoners in kwetsbare situaties

Wat willen we bereiken?
Onze focus ligt op de bijdrage aan ontmoetingsmogelijkheden voor inwoners in kwetsbare situaties. Ontmoeting draagt namelijk bij aan het versterken, onderhouden en verbreden van het persoonlijk netwerk zodat samenredzaamheid kan ontstaan.
In onze gemeente zijn diverse ontmoetingsplekken in de vorm van o.a. dorps- en inloophuizen.

Ombuigingen 2025 e.v.
Vanaf 2026 bouwen wij de structurele subsidies eenmalig af aan partijen in de sociale basis als onderdeel van amendement 1 (zie inleiding programma 1). De jaren daarna fixeren we deze verlaging op het niveau van 2026. Hiermee verzachten we de voorgenomen ombuigingen uit de Kadernota. Voorbeelden zijn o.a.: dorpshuizen, buurt- en belangenverenigingen, EHBO, ouderenbonden.

De verantwoordelijk portefeuillehouder is Gea Hofstede.
Speerpunt is G4 Een nog stevigere Sociale Basis.

Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?

De aangekondigde bezuinigingen vormen een risico voor het voortbestaan van de dorps- en buurthuizen en inloophuizen en de activiteiten die hier plaatsvinden. Wanneer ontmoetingslocaties in de wijken verdwijnen, kunnen ook groepsactiviteiten verdwijnen die plaatsvinden op deze locaties. Omdat inwoners elkaar bij deze activiteit niet meer ontmoeten neemt onderling contact af waarmee omzien naar elkaar ook in het gedrang komt.

Relevante beleidskaders:
Koersdocument sociaal domein
Kadernota 2025

Beoogde resultaten:
Bij dit doel horen de volgende resultaten:
- In 2025 vindt de nulmeting plaats van deze indicator. Op basis van deze nulmeting wordt een resultaat benoemd voor 2026.

Pagina 26/27: Vrijwillige inzet ondersteunen waar nodig

Wat willen we bereiken?
De focus ligt aan de ene kant op het door ontwikkelen van de vrijwillige inzet zodat die hulp meer aansluit op de ondersteuningsbehoefte van inwoners in een kwetsbare situatie. Aan de andere kant ligt de focus op het ondersteunen van jonge en werkende mantelzorgers, waardoor het voor hen makkelijk is zich in te zetten voor een ander.

Ombuigingen 2025 e.v.
Vanaf 2026 bouwen wij de structurele subsidies eenmalig af aan partijen in de sociale basis als onderdeel van amendement 1 (zie inleiding programma 1). De jaren daarna fixeren we deze verlaging op het niveau van 2026. Hiermee verzachten we de voorgenomen ombuigingen uit de Kadernota.

De verantwoordelijk portefeuillehouder is Gea Hofstede.
Speerpunt is G4 Een nog stevigere Sociale Basis.

Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?
Minder financiële middelen leidt mogelijk tot mindere ondersteuning aan vrijwillige inzet (mantelzorg en vrijwilligers) waardoor zij minder ondersteuning krijgen en zij naar verwachting meer belast worden. Vermindering van vrijwillige inzet (mantelzorg en vrijwilligers) heeft naar verwachting het effect dat meer beroep wordt gedaan op geïndiceerde hulp.
Relevante beleidskaders:
Koersdocument Sociaal Domein
Kadernota 2025

Beoogde resultaten:
Bij dit doel horen de volgende resultaten:
- In 2025 geven de mantelzorgers de hulp en ondersteuning bij het geven van mantelzorg gemiddeld een 7.

- In 2025 geven de vrijwilligers de hulp en ondersteuning bij het doen van vrijwilligerswerk een 7.

Pagina 27/28: Sociale leefbaarheid vergroten in wijken waar de veerkracht onder druk staat

Wat willen we bereiken?
In een drietal wijken in de gemeente Rheden staan leefbaarheid in de wijk en de veerkracht van bewoners onder druk. Onze speciale aandacht gaat uit naar deze wijken. Door de toename van het aantal kwetsbare inwoners in deze wijken (o.a. uitstroom beschermd wonen, jeugdzorg, statushouders) staat de veerkracht onder druk. Dit leidt tot overlast en het gevoel van onveiligheid.
De integrale wijkaanpak Stenfert (Dieren) vraagt een meerjarige aanpak. In 2025 e.v. continueren wij deze aanpak en werken de teams Leefomgeving en Samenleving samen aan het vergroten van de veerkracht in de wijk.

De verantwoordelijk portefeuillehouder is Gea Hofstede.
Speerpunt is G4 Een nog stevigere Sociale Basis.

Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?

Relevante beleidskaders:
Koersdocument Sociaal Domein
Kadernota 2025

Beoogde resultaten:
Bij dit doel horen de volgende resultaten:
- Aan het eind van 2025 geeft tenminste 40% van de inwoners die betrokken zijn bij de activiteiten van de wijk aan dat de leefbaarheid is verbeterd. Dit kan gaan om gezondheid, onderlinge betrokkenheid en minder eenzaamheid of een groenere omgeving.

- In 2025 hebben 250 inwoners deelgenomen aan activiteiten van en voor de buurt.

Pagina 28: We blijven inzetten op een sterke sociale basis

Wat willen we bereiken?
In de gemeente Rheden is in de afgelopen jaren gebouwd aan een sterke sociale basis. Door in te zetten op vrij toegankelijke voorzieningen die preventief werken voorkomen wij de instroom in de duurdere (maatwerk) oplossingen.
Professionals, vrijwilligers en een combinatie daarvan bieden hulp en ondersteuning vanuit de vrij toegankelijke voorzieningen en zijn zowel individueel als collectief. Deze vormen van hulp en ondersteuning zijn het fundament waar de grootste groep inwoners met een betrekkelijke lichte en eenvoudige hulp- en ondersteuningsvraag terecht kan. Deze hulp en ondersteuning is nabij en goed toegankelijk.

Ombuigingen 2025 e.v.
Vanaf 2026 bouwen wij de structurele subsidies af aan partijen in de sociale basis als onderdeel van amendement 1 (zie inleiding programma 1). De jaren daarna fixeren we deze verlaging op het niveau van 2026. Hiermee verzachten we de voorgenomen ombuigingen uit de Kadernota.

De verantwoordelijk portefeuillehouder is Gea Hofstede.
Speerpunt is G4 Een nog stevigere Sociale Basis.

Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?
De aangekondigde bezuinigingen vormen een risico voor een robuuste sociale basis. Wanneer de sociale basis onder druk staat is de verwachting dat inwoners meer beroep gaan doen op geïndiceerde ondersteuning.
Relevante beleidskaders:
Koersdocument Sociaal Domein
Kadernota 2025

Beoogde resultaten:
Bij dit doel horen de volgende resultaten:
- 70% van de inwoners zoekt hulp bij familie, vrienden of kennissen.

- 40% van de inwoners vindt dat buurtbewoners elkaar (zeer) goed helpen of ondersteunen.

Toegevoegd doel: Gespecialiseerde hulp is beschikbaar voor inwoners in de meest kwetsbare situaties

Wat willen we bereiken?
Voor inwoners in een uiterst kwetsbare situatie zorgen we dat gespecialiseerde hulp geborgd blijft. Deze hulp zetten we, waar mogelijk kortdurend in om waar mogelijk met inzet van de sociale basis passende hulp te kunnen blijven bieden, formeel waar het moet en informeel waar het kan. De inzet vanuit de partners uit de sociale basis is hierbij belangrijk om passende hulp te kunnen bieden.

Een belangrijk onderdeel van ons financieel kader en de mogelijkheden van besparingen worden bepaald door de inrichting en de implementatie van de Hervormingsagenda (Jeugd).

Ombuigingsvoorstellen 2025 e.v.

1. Vanaf 2025 voeren wij uitsluitend de wettelijk verplichte taken uit. Dit leidt tot een aanpassing van de Wmo verordening:
a. geen vergoeding voor zogeheten 'vergoedingen aannemelijke meerkosten' voor afval gerelateerd aan een medische aandoening en tegemoetkoming maaltijd service
b. Afschaffen tegemoetkoming verhuiskosten
c. Afschaffen netwerktarief PGB
2. Vanaf schooljaar 2025-2026 Versobering van het leerlingenvervoer
3. vanaf 2026 Niet meer dan één woning aanpassen per inwoner in de gemeente Rheden
4. Vanaf 2026 stoppen wij met het product activerend werk als geïndiceerde maatwerkvoorziening vanuit de Wmo.

De verantwoordelijk portefeuillehouder is Gea Hofstede.
Speerpunt is G4 Een nog stevigere Sociale Basis.

Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?
- Risico: druk op sociale basis neemt toe bij afbouw formele zorg
- Risico: je bent verplicht zorg te leveren à bezwaar en beroep, jurisprudentie
- Stoppen activerend werk: minder kansen om mee te doen in de maatschappij

Relevante beleidskaders:
Koersdocument Sociaal Domein
Kadernota 2025
Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Rheden 2023

Beoogde resultaten:

Bij dit doel horen de volgende resultaten:
- Het aantal unieke inwoners dat gebruik maakt van geïndiceerde Wmo vormen van hulp en ondersteuning stijgt niet meer dan prognose VNG voorspel model van 3896 unieke inwoners.

- Het jeugdzorggebruik neemt af en is in 2025 niet meer dan 2% hoger dan het landelijk gemiddelde (Rheden 15,5%; Nederland 13,5% in 2023). (Als het jeugdzorggebruik ten opzichte van Nederland onder de 2% blijft.

We voeren acties uit in het kader van de Hervormingsagenda 2023-2028.

Pagina 29/30: Toelichting op nieuwe lasten t.o.v. Kadernota 2025

- Vanuit de BVO DRAN is een gewijzigde begroting 2024 en meerjarenbegroting MJPB 2025-2028 ingediend voor het doelgroepenvervoer. De mutatie is overgenomen vanuit het op 28 mei voor zienswijze voorgelegd Raadsvoorstel "Ontwerp Meerjarenprogrammabegroting BVO DRAN 2025-2028 inclusief gewijzigde begroting 2024".
- In verband met de voorgenomen bezuinigingen organiseren wij één ronde "Ik buurt mee!". Daarmee besparen we jaarlijks € 25 k.
- Aanpassing Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Rheden 2023 (conform Raadsvoorstel d.d. 23/04/24): vanuit de landelijke wetgever is de hoogte van de eigen bijdrage abonnementstarief aangepast wat een aanpassing van de verordening vraagt. Een inschatting van de bijbehorende financiële effecten, € 35 k extra baten door verhoging eigen bijdrage is bij taakveld 6.6 verwerkt en € 180 k extra lasten bij taakveld 6.71.
- Vanuit de Modulair Gemeenschappelijke Regeling sociaal domein Centraal Gelderland (MGR) is een gewijzigde begroting 2024 en meerjarenbegroting 2025 - 2028 ingediend, die in de raadsvergadering van 27 juni 2024 in de gemeenteraad is vastgesteld. Als gevolg van de (aangepaste) indexering van modules zijn de lasten voor de deelnemende gemeenten gewijzigd. In opdracht van de regiogemeente is in de zomer de meerjarenbegroting verder bijgesteld door de MGR. Ook deze aanpassing (lagere indexering en daardoor lagere lasten) is vooruitlopend op de besluitvorming in het AB al verwerkt in deze begroting van Rheden.
- Wmo - Begeleiding: het aantal inwoners met Wmo-begeleiding blijft toenemen. Afbouw hiervan is, ondanks de opdracht Sociale Basis niet mogelijk, waardoor het budget hiervoor met € 868 k moet worden verhoogd.
- Wmo - Huishoudelijke Hulp (HbH): het aantal inwoners blijft toenemen. We kijken kritisch naar het aantal uren dat we beschikken en beschikken het laagste aantal uren HbH per inwoner in de regio. We blijven kritisch kijken of verdere afschaling van het aantal uren of

de frequentie mogelijk is. Op basis van de huidige aantallen zien wij dat een structurele ophoging van het budget met € 367 k noodzakelijk is.

- Jeugdzorg: in het eerste half jaar zien we het aantal jeugdigen dat een beroep doet op jeugdzorg per maand met 2,4% afnemen t.o.v. zelfde periode in 2023. We komen naar verwachting met betrekking tot de kosten van jeugdzorg (inclusief aandeel jeugdzorg in de opdracht Sociale Basis) €1.100 k hoger uit dan het begrote bedrag. Dit komt voornamelijk door toegenomen complexiteit in problematiek en daarbij benodigde zwaardere zorgtrajecten in combinatie met hogere tarieven. De verwachte kostenstijging nemen we structureel mee.
- Aanpassing tarieven 2024, gebaseerd op het tarievenonderzoek dat is uitgevoerd voor de ambulante Wmo en Jeugdzorg en voor Verblijf jeugd en overige verwachte effecten hiervan voor onze begroting werkt structureel door. Het gaat hier om een bedrag van € 2,5 mln.
- Wij zijn geconfronteerd met omvangrijke autonome ontwikkelingen op taken binnen het sociaal domein, ontwikkelingen waar we door het Rijk niet toereikend op worden gecompenseerd. Dit betekent ook dat wij vanaf nu extra in zullen moeten zetten op maatregelen die de negatieve autonome ontwikkelingen binnen programma 1 Samenleving compenseren. We realiseren ons dat we hiermee ook buiten de gebaande paden moeten denken en een grote omslag in denken en doen nodig hebben. Alleen zo kunnen we ook op langere termijn deze autonome ontwikkelingen het hoofd bieden. Enerzijds is de inzet op extra middelen vanuit het Rijk. Anderzijds is de keuze om de komende jaren in te zetten op een transformatie binnen Programma 1 Samenleving. Voor deze transformatie maken we transitiekosten.

Pagina 59: Inleiding programma 3

Wat is onze visie

Inwonersparticipatie (p. 59):

Eind 2022 is met een groot aantal inwoners in diverse werkgroepen samen met de gemeente het Burgerakkoord Rheden CO2-neutraal gesloten. De raad heeft aangegeven dat het burgerakkoord zoveel mogelijk wordt geimplementeerd. Vervolgens is de duurzaamheidsagenda gemaakt, waarin de maatregelen verder zijn uitgewerkt. In 2024 zijn we actief, samen met de inwoners aan de slag gegaan met de duurzaamheidsagenda. In deze begroting wordt er een bezuiniging doorgevoerd op de duurzaamheidsagenda. Hiermee komen de ambities hiervan onder druk te staan. Samen met de inwoners wordt gekeken wat nog wel uitgevoerd kan worden.

Pagina 64: Kansen gelijkheid en inclusie | Wij geven elke inwoner gelijke kansen

Wat willen we bereiken?

We streven ernaar om een gemeente te zijn waarin iedereen de mogelijkheid heeft om volwaardig mee te doen aan het maatschappelijk leven, waarin diversiteit gevierd wordt en waarin we barrières voor participatie actief wegnemen. Door inclusie en diversiteit te verankeren in ons beleid dragen we bij aan een rechtvaardige, vreedzame en inclusieve gemeenschap, waarin iedereen zich gehoord en welkom voelt.

De verantwoordelijk portefeuillehouder is Dorus Klomberg.
Speerpunt is C4 Meer vertrouwen in de overheid.

Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?

Het risico is dat er in de samenleving onvoldoende invulling gegeven wordt aan de uitgangspunten van een inclusieve samenleving omdat de noodzaak van inclusiviteit niet altijd uitgedragen en beleefd wordt. Als gemeente creëren wij bewustwording over inclusiviteit en informeren wij onze inwoners en ondersteunen wij organisaties die de thema's rondom inclusiviteit ondersteunen.

Relevante beleidskaders:

- De grondwet (artikel 1) Algemene Wet Gelijke Behandeling
- Het VN-verdrag Rechten van personen met een Handicap (2016)
- Het Coalitieakkoord 2022-2026 "Groener, Socialer, Dichterbij"
- Toegankelijkheidsagenda (2020)
- Motie "Regenboogplan" (2023), "Prioriteit voor Inclusiebeleid" (2023) en "Inclusieve samenleving" (2020)

Beoogde resultaten:

Bij dit doel horen de volgende resultaten:

- In 2025 stellen wij een uitvoeringsagenda inclusie op.
  Deze uitvoeringsagenda wordt geformuleerd op basis van de inclusieagenda Rheden (2024)

Wat mag het kosten?

Niet van toepassing.

BIJLAGE 3: Ontbrekende doelen

De volgende drie doelen, en onderliggende resultaten, ontbreken in de programmabegroting 2025-2028:

1. Gespecialiseerde hulp is beschikbaar voor inwoners in de meest kwetsbare situaties (Prg.1 | thema Sociale basis)
2. We zorgen voor een sluitende aanpak op het gebied van zorg en veiligheid (Prg. 3| Integrale veiligheid)
3. We blijven onze informatiepositie verbeteren, zodat we beschikken over een actueel ondermijningsbeeld (Prg. 3 | Integrale veiligheid)

Sociale basis

Gespecialiseerde hulp is beschikbaar voor inwoners in de meest kwetsbare situaties

Wat willen we bereiken?

Voor inwoners in een uiterst kwetsbare situatie zorgen we dat gespecialiseerde hulp geborgd blijft. Deze hulp zetten we, waar mogelijk kortdurend in om waar mogelijk met inzet van de sociale basis passende hulp te kunnen blijven bieden, formeel waar het moet en informeel waar het kan. De inzet vanuit de partners uit de sociale basis is hierbij belangrijk om passende hulp te kunnen bieden.

Een belangrijk onderdeel van ons financieel kader en de mogelijkheden van besparingen worden bepaald door de inrichting en de implementatie van de Hervormingsagenda (Jeugd).

Ombuigingsvoorstellen 2025 e.v.
1. Vanaf 2025 voeren wij uitsluitend de wettelijk verplichte taken uit. Dit leidt tot een aanpassing van de Wmo verordening:
a. geen vergoeding voor zogeheten ‘vergoedingen aannemelijke meerkosten’ voor afval gerelateerd aan een medische aandoening en tegemoetkoming maaltijd service
b. Afschaffen tegemoetkoming verhuiskosten
c. Afschaffen netwerktarief PGB
2. Vanaf schooljaar 2025-2026 Versobering van het leerlingenvervoer
3. vanaf 2026 Niet meer dan één woning aanpassen per inwoner in de gemeente Rheden
4. Vanaf 2026 stoppen wij met het product activerend werk als geïndiceerde maatwerkvoorziening vanuit de Wmo.

De verantwoordelijk portefeuillehouder is Gea Hofstede. Speerpunt is G4 Een nog stevigere Sociale Basis.

Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?

- Risico: druk op sociale basis neemt toe bij afbouw formele zorg
- Risico: je bent verplicht zorg te leveren à bezwaar en beroep, jurisprudentie
- Stoppen activerend werk: minder kansen om mee te doen in de maatschappij

Relevante beleidskaders:
Koersdocument Sociaal Domein
Kadernota 2025
Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Rheden 2023

Beoogde resultaten:
Bij dit doel horen de volgende resultaten:

- Het aantal unieke inwoners dat gebruik maakt van geindiceerde Wmo vormen van hulp en ondersteuning stijgt niet meer dan prognose VNG voorspel model van 3896 unieke inwoners.
- Het jeugdzorggebruik neemt af en is in 2025 niet meer dan 2% hoger dan het landelijk gemiddelde (Rheden 15,5%; Nederland 13,5% in 2023). (Als het jeugdzorggebruik ten opzichte van Nederland onder de 2% blijft).

We voeren acties uit in het kader van de Hervormingsagenda 2023-2028.

Hoe meten wij onze prestaties?

Indicatoren per doel	Type indicator	Bron
Gespecialiseerde hulp is beschikbaar voor inwoners in de meest kwetsbare situaties		
Het aantal unieke inwoners dat gebruik maakt van geïndiceerde vormen van hulp en ondersteuning vanuit de Wmo	Resultaatindicator	https://wmovoorspelmodel.vng.nl/?gemeentecode=GM0275
Het % jeugdigen dat gebruik maakt van geïndiceerde jeugdzorg vanuit de Jeugdwet	Inspanningsindicator	CBS: waarstaatjegemeente.nl: jongeren met jeugdhulp (% van jongeren tot 18 jaar)

Integrale veiligheid

We zorgen voor een sluitende aanpak op het gebied van zorg en veiligheid.

Wat willen we bereiken?

We stellen een de aanpak voorkomen escaleren op en daarbij gebruiken we de persoonsgerichte aanpak. Hierdoor is het inzichtelijker hoe casuïstiek op- en afgeschaald kan worden.

De verantwoordelijk portefeuillehouder is Carol van Eert.
Speerpunt is C1 Veiliger woon- en werkomgeving.

Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?

Dit punt kan niet behaald worden zonder de samenwerking tussen verschillende zorg- en veiligheidspartijen.

Relevante beleidskaders:

Beoogde resultaten:

Bij dit doel horen de volgende resultaten:

- We hebben een aanpak voorkomen escaleren (AVE) opgesteld. (2025).

Samen met alle betrokken professionals uit de zorg en veiligheidsketen wordt de aanpak voorkomen escaleren opgesteld. Dit zorgt er voor dat duidelijk wordt hoe casuïstiek opgeschaald en afgeschaald kan worden en welke rol en taakverdeling daarbij hoort.

Hoe meten wij onze prestaties?

Indicatoren per doel	Type indicator	Bron
We zorgen voor een sluitende aanpak op het gebied van zorg en veiligheid.		
Aanpak voorkomen escaleren	Resultaatindicator	Aanpak

Integrale veiligheid

We blijven onze informatiepositie verbeteren, zodat we beschikken over een actueel ondermijningsbeeld.

Wat willen we bereiken?

Door integrale controles brengen we bedrijventerreinen in beeld om zodoende onze informatiepositie te versterken (zogenoemde witte vlekken controles).

De verantwoordelijk portefeuillehouder is Carol van Eert.
Speerpunt is C1 Veiliger woon- en werkomgeving.

Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?

Gebrek aan capaciteit kan er voor zorgen dat prioriteiten anders worden gelegd en dat controles geen doorgang vinden. Ook is er geen digitaal systeem beschikbaar waarin ingewonnen informatie kan worden verwerkt. Dit maakt het actueel houden van het ondermijningsbeeld kwetsbaar.

Relevante beleidskaders:

Beoogde resultaten:

Bij dit doel horen de volgende resultaten:

- We voeren zes integrale controles per jaar uit op het gebied van ondermijning. (2026)(Kosten:€ 1.000,-).

Naast de integrale controles worden er ook ondermijningsoverleggen gehouden, waarin signalen wordt gedeeld en verrijkt.

Hoe meten wij onze prestaties?

Indicatoren per doel	Type indicator	Bron
We blijven onze informatiepositie verbeteren, zodat we beschikken over een actueel ondermijningsbeeld.		
Integrale controles	Inspanningsindicator	Integrale controle

BIJLAGE 4: Toezeggingen

In onderstaande overzicht leest u de (beoogde) invulling per toezegging.

Toezeggingen	Invulling
1. Er volgt in januari een informatiebijeenkomst over de vorderingen van de gesprekken over de sociale basis en in april informatie over de uitkomsten van deze gesprekken (Gea Hofstede)	Gepland voor januari en april
2. De raad wordt betrokken of geïnformeerd over het transformatieplan sociale basis waarschijnlijk in een oriënterende avond (op verzoek GroenLinks, door Paul Hofman)	Volgt op een later moment.
3. De raad ontvangt voor de raadsvergadering een memo over de gevolgen voor minima in een zogenaamd stoplichtenmodel (op verzoek PvdA, GL door Gea Hofstede)	Memo is onderdeel van de aanlevering op 30 oktober.
4. Portefeuillehouder Ter Hoeven komt schriftelijk terug op de vraag van de VVD over de incidentele subsidie op jeugdzorg	Beantwoording is onderdeel beantwoording schriftelijke vragen: vraag 7 pagina 60 (D66 tweede ronde).
5. Portefeuillehouder komt terug bij de raad indien er onjuiste kerngegevens in de begroting staan over woningaantallen (op verzoek VPR)	Er zijn geen onjuiste gegevens. Ter verheldering zullen we in toekomst de peildatum opnemen, net als voor andere indicatoren.
6. Portefeuillehouder Klomberg komt bij de nota kapitaalgoederen terug op de consequenties van het verschuiven van de eerste jaarschijf (op verzoek VVD)	Nota volgt in het voorjaar 2025.
7. Portefeuillehouder Klomberg komt schriftelijk terug op de vraag van D66 over de toeristenbelasting	Onderdeel beantwoording schriftelijk vragen: vraag 8 pagina 60 (D66 tweede ronde).
8. Portefeuillehouder Klomberg komt voor de raadsvergadering met een extra memo over de openstelling van de balies (waarom voor 1 balie wordt gekozen en niet 3) en neemt daarin de contante betalingen en een aantal kwantitatieve gegevens van Dieren en Velp mee (op verzoek VVD, VPR, GroenLinks, PvdA, BR)	*Beantwoording raadsvragen oriënterende raad 8 oktober 2024 (dd 28-10-2028), punt 1.*
9. Er volgt een uitputtende lijst van bezuinigingen voor de raadsvergadering om in de toekomst te kunnen kijken of de voorgestelde ombuigingen en de realisatie daarvan worden gehaald (verzoek VVD)	Bijlage 1 van de 1e begrotingswijziging programmabegroting 2025-2028
10. Het college komt met een gewijzigd raadsvoorstel en oplegger over de omissies zodat het beleid in de begroting spoort met de financiën (met uitzondering van de gevolgen uit de septembercirculaire)	Aangepast raadsvoorstel en 1e begrotingswijziging is onderdeel van de aanlevering 30 oktober 2024.